

Výherce fotografie roku v soutěži Czech Nature Photo 2022

Vít Lukáš - Pulci

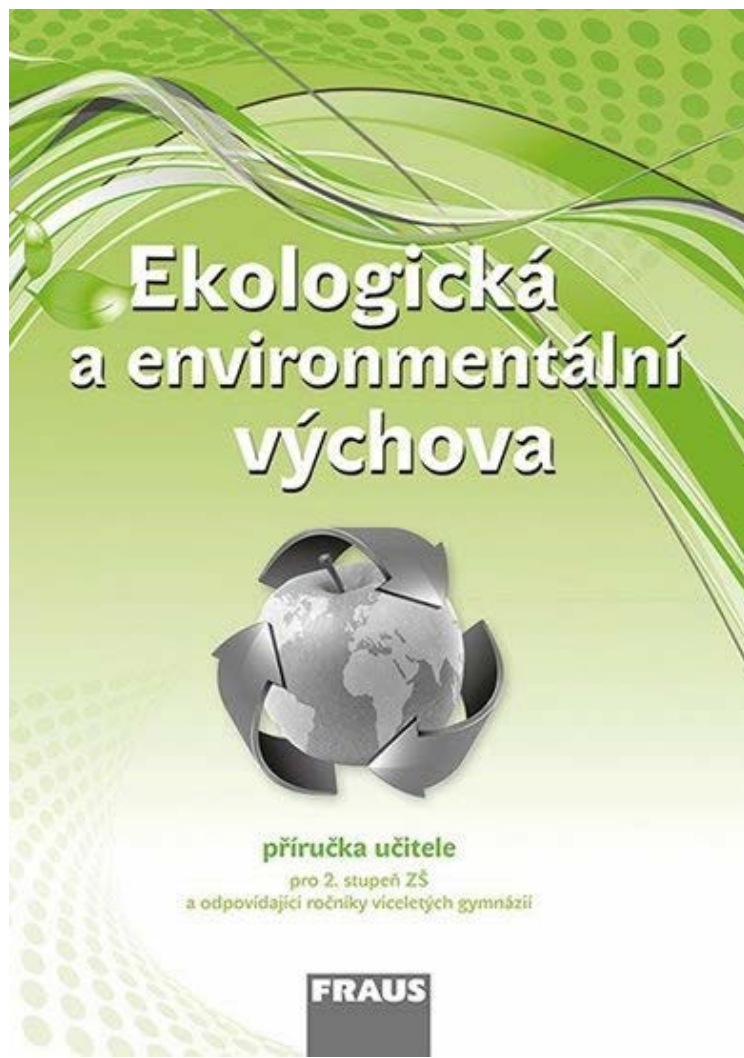
Výchova k respektu k přírodě a ke zdraví

*Pokusme se zanechat tento svět o trochu lepším, než jaký byl,
když jsme na něj přišli.*

(Robert Baden-Powell, zakladatel skautingu, v dopise skautům na rozloučenou)

Ekologická vs environmentální výchova, popř. globální výchova

Ekologické vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO)

Č. j. 16745/2008 - 22

V Praze dne 27.října 2008

Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) vydává novelizovaný metodický pokyn, kterým informuje zřizovatele a ředitele škol a školských zařízení (dále jen škola) o environmentálním vzdělávání, výchově a osvětě (dále jen EVVO) a stanoví doporučené postupy při jeho realizaci ve školách.

Ekologická vs environmentální výchova, popř. globální výchova

Ekologické vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO)

Bělehradská charta (1975) 1.mezinárodním dokumentem týkajícím se environmentální výchovy a vzdělávání

Deklarace o ekologické výchově (Tbilisi, 1977) principy, zásady, cíle:

1. Posílit naše vědomí a porozumění ekonomické, sociální a ekologické provázanosti v městských i venkovských oblastech
2. Poskytnout každému příležitost dosáhnout znalostí, hodnot, názorů, odpovědnosti a dovedností k ochraně a zlepšování životního prostředí
3. Tvořit nové vzorce chování jednotlivců, skupin i společnosti jako celku vstřícné k životnímu prostředí“

...nejen o tvorbě znalostí ale i o formování postojů a jednání...

Činčera (2007)

- „Objektivními informacemi, inspirací i vlastním příkladem naučit děti **rozeznávat hodnoty, principy a vzorce chování**, podle kterých budou schopny a ochotny samostatně nacházet své vlastní odpovědné přístupy k životu, k lidem a k životnímu prostředí a které dokáží projevovat v každodenním životě svým eticky i environmentálně příznivějším jednáním, tj. nikoliv pouze slovy, nýbrž svou každodenní životní praxí.“ Máchala (2012).
- vztah k přírodě je složitě tvořen skrze **hodnoty a postoje**, které jsou společensky ovlivněny a mohou někdy tvořit i překážku pro tvorbu pozitivního vztahu (Ajzen, 2006).
- Jedním ze zjištění bylo, že více než 80% účastníků výzkumu (environmentální vzdělavatelé a aktivisti) poukazují na velmi významný **vliv z dětství**, kde měli možnost mít **zkušenost a zážitky** spojené s přírodou. Výsledné chování je dále také ovlivněno dalšími faktory jako informovanost o přínosu ochrany přírody pro člověka, gender, socio-ekonomický status, environmentální postoje a vzděláním.(Chawla, 2007)

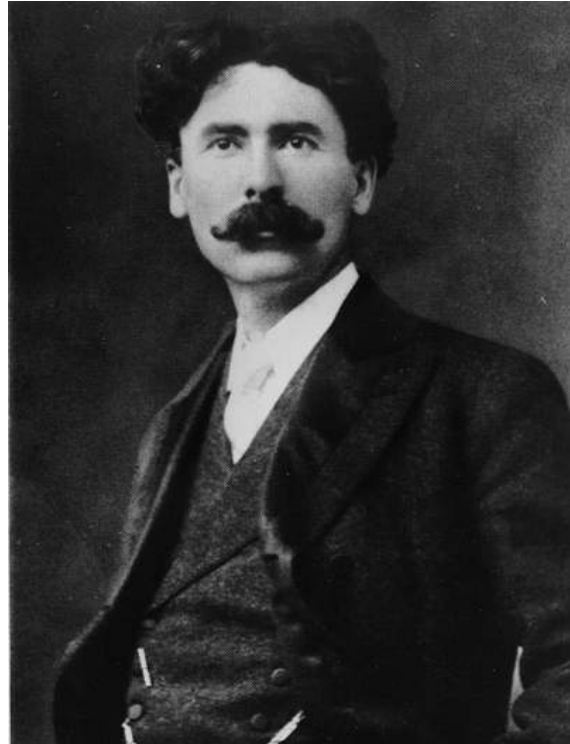
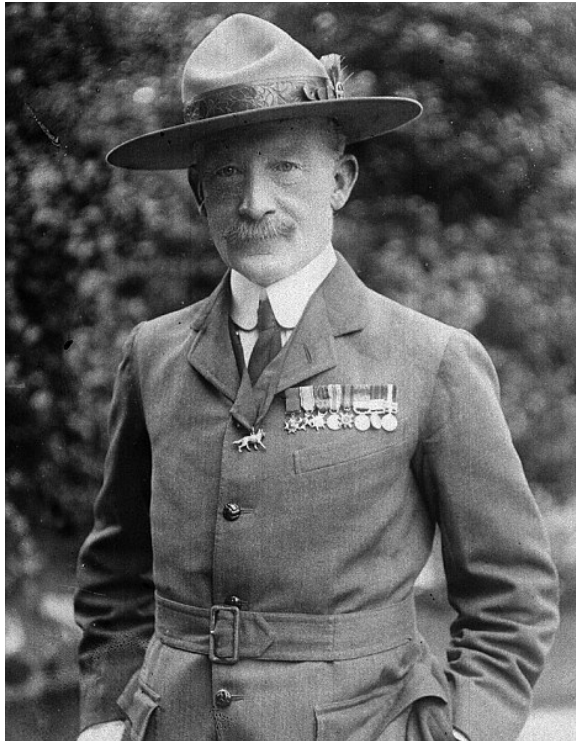
Ajzen, I. Handbook of Consumer Psychology. New York: Lawrence Erlbaum Associates, 2008

Chawla, L., & Cushing, D. Education for strategic environmental behavior. Environmental Education Research, 2007 vol. 13(issue 4), pp. 437 - 452. DOI: 10.1080/13504620701581539.

Činčera, J. Environmentální výchova: od cílů k prostředkům . Brno: Paido, 2007

Máchal, A. Z historie české a československé ekopedagogiky. In: Máchal, A., Nováčková, H., & Sobotová, L. Úvod do environmentální výchovy a globálního rozvojového vzdělávání: soubor učebních textů. (1. vyd., pp. 13-24). Brno: Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání, 2012

Skauting

- Robert Baden-Powell (*1857 - †1941)
- Ernest Thompson Seton (*1860 - †1946), zakladatel woodcraftského hnutí
- Antonín Benjamín Svojsík (*1876 - †1938)

Junák - Český skaut

Junák – český skaut, z. s. je dobrovolný, nezávislý a nepolitický spolek, jehož posláním a účelem je – v souladu s principy a metodami stanovenými zakladatelem skautského hnutí Robertem Baden-Powellem a zakladatelem českého skautingu A. B. Svojsíkem – podporovat rozvoj osobnosti mladých lidí; jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních a tělesných schopností tak, aby byli po celý život připraveni plnit povinnosti k nejvyšší Pravdě a Lásce; sobě samým; bližním, vlasti, celému lidskému společenství **a přírodě**. (hlava 1, (1)) Stanovy Junáka – českého skauta)

Skauting

Skauting v České republice

73 315 členů

největší výchovnou organizací

Skauting celosvětově

40-60 milionů členů

Skautská výchovná metoda (prostředky)

- Respektování mravních hodnot /skautský zákon a slib
- Týmová práce v malých skupinách / družinový systém
- Učím se tím, že to dělám / učení zkušeností
- Motivace pomocí příběhů / symbolický rámeček
- **Pobyt v přírodě / příroda**
- Programy vedoucí k seberozvoji / program osobního růstu
- Průvodcovská role dospělých / podpora dospělými
- Služba společnosti / zapojení společnosti

Příroda ve skautské výchově

1) Příroda jako POMOCNÍK PRO OSOBNÍ ROZVOJ (TĚLESNĚ, DUŠEVNĚ I DUCHOVNĚ).

- kreativní prostředí (podpora fantazie)
- reálný svět (podpora soběstačnosti a praktických činností)
- jako podpora vnímání krásy

2) Příroda jako VÝCHOVNÝ prostředek K ŠETRNÉMU CHOVÁNÍ.

...mýty, které nás vedou v ochraně přírody do slepých uliček...

Jan Krajhanzl

- 1.Lidem chybí dostatek informací, aby mohli chránit životní prostředí
- 2.Lidem chybí strach z environmentálních problémů
- 3.Lidé budou chránit životní prostředí, až se situace zhorší
- 4.Lidem chybí správné postoje a hodnoty
- 5.Lidem chybí kontakt s přírodou
- 6.Lidé jsou příliš hloupí, sobečtí a narušení
- 7.Lidé mají dobrý (spřízněný) nebo špatný (odcizený) vztah k přírodě a životnímu prostředí

...mýty, které nás vedou v ochraně přírody do slepých uliček...

Jan Krajhanzl

- 1.Lidem chybí **dostatek informací**, aby mohli chránit životní prostředí
- 2.Lidem chybí strach z environmentálních problémů
- 3.Lidé budou chránit životní prostředí, až se situace zhorší
- 4.Lidem chybí **správné postoje a hodnoty**
- 5.Lidem chybí **kontakt s přírodou**
- 6.Lidé jsou příliš hloupí, **sobečtí** a narušení
- 7.Lidé mají dobrý (spřízněný) nebo špatný (odcizený) vztah k přírodě a životnímu prostředí

Bytí v přírodě

kontakt

Bytí v přírodě

respektující využití

Bytí v přírodě

pokora, vlastní limity

Bytí v přírodě

prožitek, krásno, kultura

Zkoumání, bádání, získávání informací

Skautské nástroje

Stezka, odborky, ...

[Strážce přírody Strážkyně přírody | Odborky \(skaut.cz\)](#)

[Ekolog Ekoložka | Odborky \(skaut.cz\)](#)

[Zelený Edison Zelená Edisonka | Odborky \(skaut.cz\)](#)

Příroda kolem nás

VNÍMÁNÍ PŘÍRODY

Příroda je nesmírně zajímavá a má nám co říci, proto v ní můžeme nacházet stále něco nového. Je v ní také spousta krásného. Snažím se tuto krásu hledat.

35. ZÁŽITEK V PŘÍRODĚ

Napišu nebo jinak ztvárním (komiksově, hudebně, dramaticky) krátký příběh o nějakém svém zajímavém zážitku v přírodě (noční zvuky při hlídce, východ slunce nad rybníkem, setkání s vydrou apod.).

Vybral/a jsem si zážitek:

Příroda kolem nás

POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY

Chci toho vědět o přírodě víc a víc. Snažím se porozumět vztahům v ní. Uvědomuji si, že růst a vznik v přírodě trvá mnohem déle než zánik nebo zahynutí.

- Vztahy v přírodě.** Půl hodiny budu pozorovat potok/louku/les a sledovat vztahy mezi jednotlivými rostlinami a zvířaty. Co vypořádají, převyprávím kamarádovi či kamarádce (můžeme pozorovat i spolu).
- Návštěva v ekocentru.** Navštívím centrum ekologické výchovy a zúčastním se tam jednoho programu.
- Ekologická brigáda.** Zúčastním se jedné ekologické brigády zaměřené na ochranu přírody pořádané organizací, jako je např. ČSOP.
- Čas v přírodě.** Navštívím přírodu, kde jsem nikdy nebyl, a zjistím, jaký čas mohl na daném místě

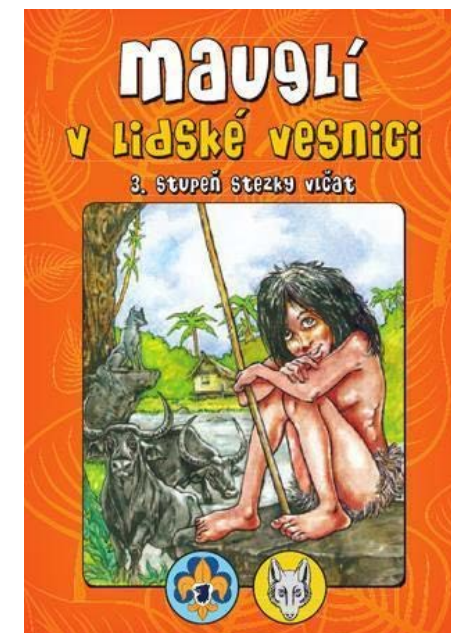
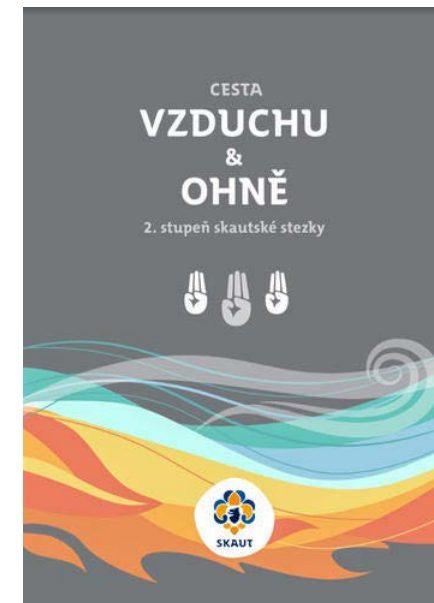
Příroda kolem nás

ŠETRNÉ CHOVÁNÍ

Naše každodenní chování ovlivňuje přírodu. Z přírody pochází jídlo, které jíme, energie, kterou topíme, svítíme a která pohání naše auta, suroviny, z nichž se vyrábí věci, které používáme – prostě všechno. A vše, co nepotřebujeme, vracíme do přírody – jako odpad na skládku, jako kouř z komína při spalování, jako znečištění. Snažím se porozumět, jaké dopady má moje chování na přírodu, a chovat se k přírodě co nejšetrněji – šetřit energii, surovinami, neplýtvat, nevytvářet zbytečný odpad a ten, který vytvořím, třídit.

50. ŠETRNÉ CHOVÁNÍ

- Plýtvání jídlem.** Vypořádám, kolik se u nás v domácnosti nebo na táboře za týden vyhodí jídla, a zkusím zjistit proč. Vyhodnotím, jestli jde o problém. Navrhuji, jak plýtvání omezit.
- Domácí výrobek.** S družinou zkusíme sami připravit výrobek, který běžně kupujeme v obchodě, a výsledek porovnáme s koupeným produktem (např. upéct chleba, vyrobit marmeládu, kompot nebo nakládané zelí).
- Můj dopad.** Sepíšu pět činností, které mají dopad na přírodu. Např. spotřeba elektriny, konzumace exotického ovoce, nákup oblečení. O jedné zjistím, jaké má dopady a jak je lze omezit.
- Jiné využití.** Najdu využití pro starší nebo opotřebované oblečení (přetvořím jej, najdu jiného majitele apod.).

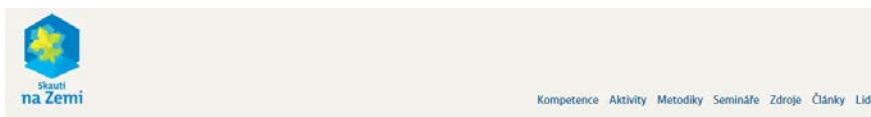

Projekty

[Krajina v našich rukou \(skautskyinstitut.cz\)](http://skautskyinstitut.cz)

Ekoodbor

[Skauti naZemi](http://skauti.nazemi.cz)

Aktivity a programy

Niže naleznete ochutnávku aktivit a programů, které vám v činnosti pomohou rozvíjet kompetence globálního občanství. Více aktivit naleznete v našich metodikách nebo ve skautském programovém průvodci na chystamprogram.skaut.cz.

Zpovídání fotografií

Kdo jsou a co ve skutečnosti dělají lidé, které vidáme na fotografických protestovatelích, bojovatelích nebo prchat z jejich domovů? Program spočívá v práci s fotografiemi. Soustředí se na to, jak naše zkušenosti a znalosti ovlivňují vnímání fotografií a jak se na základě obrazu utvářejí naše představy. Vede k uvědomění omezené výpovědi obrazu bez předchozí znalosti příběhu a k hledání způsobu, jak s neúplností obrazu pracovat.

VHODNÝ VĚK
11-15
POČET ÚČASTNÍKŮ
neomezený
DOBA TRVÁNÍ
50 minut

Vězhovo dilema

Simulační hra založená na skutečném experimentu, který hledal neefektivnější strategii pro soupeřící strany. Zkoumá lidské chování a popisuje, jak racionální uvažování a tendence k maximalizaci vlastního zisku ovlivňují míru spolupráce.

VHODNÝ VĚK
15+
POČET ÚČASTNÍKŮ
4-6
DOBA TRVÁNÍ
100 minut

Ostrov Monomulti

Setkání tří rozdílných kultur, které kvůli okolnostem musejí intenzivně spolupracovat na společném cíli. Simulační hra zprostředkovává důležitou zkušenost s multikulturní realitou.

VHODNÝ VĚK
12+
POČET ÚČASTNÍKŮ
20-30
DOBA TRVÁNÍ
90-120 minut

Mikrosvět

Rozdíme se do jednoho společného makrosvěta, ale jak procházíme životem, vytváříme si pod vlivem okolí svůj vlastní mikrosvět, svou vlastní realitu. Program se zaměřuje na faktory, které ovlivňují vytváření našich mikrosvětů, a hledá mezi nimi souvislosti.

VHODNÝ VĚK
15+
POČET ÚČASTNÍKŮ
9+
DOBA TRVÁNÍ
60-75 minut

Kruhy obnovy

Program učí účastníky a účastnice používat restaurační otázky, které jsou základem procesů restaurační spravedlnosti. Ta může být tématem příslušného navazujícího programu. Kruh obnovy také můžeme použít v

Jinými dveřmi

Program pracuje s příběhy a fotografickými domů a domovů konkrétních lidí z různých částí světa. Na základě těchto autentických výpovědí umožňuje účastníkům a účastnicím blíže se seznámit s

Boj o bohatství a moc

Peníze hýbou světem. Ale ne všichni jich mají stejně... Simulační hra zkoumá, jak jsou bohatství a moc rozložené ve světě a co z toho plyne pro chudší i bohaté. Program vede k hledání cest ke spravedlivému

Příběh mobilu

Když celá skupina účastníků a účastnic shromáždí své mobily na jednu hromádku, kolik dáme dohromady zlata? Lekce zkoumá různé globální souvislosti životního cyklu mobilu. Odněkud se musí kutat drahé kovy v

(JAK) MLUVIT S DĚTMI O VÁLCE?

25. 2. 2022 [Více](#)

Následující tipy jsme připravili pro skautské vedoucí, ale užitečné mohou být například i pro pedagogy, dobrovolníky pracující s dětmi ve volnočasových organizacích nebo rodiče.

1. VODA VE MĚSTĚ

Jaké jsou hlavní problémy měst z hlediska klimatických změn? Na co se musíme připravit? Jak vypadají adaptační opatření? A co může dělat každý z nás?

Abyste mohli video zapojit do práce s dětmi (v oddíle, ve škole), připravili jsme k němu metodickou aktivitu.

AKTIVITA PRO ODĐÍLY

3. VODA V KRAJINĚ

Jak se za poslední století změnila česká a moravská krajina? Jak to souvisí s tím, že máme problém se suchem nebo naopak s povodněmi? Dá se krajina napravit? Kde a s čím začít? I v této věci máme doporučení, co může udělat každá obec, každý majitel pozemků a každý z nás.

AKTIVITA PRO ODĐÍLY

2. ZDRAVÝ LES

Smrkové jednodruhové lesy nám mizí doslova před očima, na cestách po Česku vidáme spousty zpustošených mýtin. Co se to děje? Co se musí udělat, aby se naše lesy staly odolnějšími? A můžeme tomu nějak pomoci jako prostí občané?

Pokud chcete téma otevřít s oddílem či jinou dětskou skupinou, podívejte se na připravenou aktivitu.

AKTIVITA PRO ODĐÍLY

4. ŽIVÁ PŮDA

Má nějakou souvislost boj proti suchu a kvalita zemědělské půdy? Chováme se dobře k našemu národnímu bohatství, kterým půda je? Co je potřeba udělat, aby kvalita půdy neklesala, abychom o půdu nepřicházeli? Je to jen věc zemědělců a vlastníků půdy? Video má ukázat, že podpořit péči o půdu může každý.

AKTIVITA PRO ODĐÍLY

PP Kolowratův rybník nedaleko Přimdy

Kriticky ohrožená rosnatka prostřední, která je potlačována rozrůstající se třtinou šedou.

Pravidelné sekání třtiny a její odklizení.

Narušování drnů pro další místa příhodná pro růst rosnatky.

Kaprálův mlýn – skautské středisko ekologické výchovy

vyhledat

Kaprálův mlýn

středisko ekologické výchovy

- Nabídka
- Aktuálně
- O mlýně
- Dobrovolnictví
- Projekty
- EVS
- Kontakt

■ **Pobytové výukové programy**

- Exkurze
- Jednodenní programy v budově
- Ceník
- Chatka Zdenka
- Dopravní dostupnost
- Volné termíny
- Kontakt

Junák - český skaut, z.s.

earthtribe
World Scouting Environmental Education

JOIN US ON facebook
CLICK HERE

Pobytové výukové programy

Terénní ekologie
Proč učit o přírodě pouze ve školních lavicích? Je celá řada míst, která jsou otevřenou učebnicí přírodních věd pod širým nebem. Kaprálův mlýn v Moravském krasu je jedním z nich. Přijďte se přesvědčit se o výhodách terénní výuky.
■ více informací

Země pro Nás – adaptační kurz
Vše na Zemi je vzájemně propojeno. Nelze žít, aniž bychom byli ovlivněni lidmi kolem nás a naším životním prostorem vůbec. Zpětně na své okolí sami působíme. Najdeme si své místo ve světě, učme se řešit situace tak, abychom pamatovali na sebe i na ty druhé.
■ více informací

Technologie pro XXI. století
Ekotechnologie, pro některé nerozumný luxus, pro jiné záchrana planety Země. Pojďme aplikovat znalosti z fyziky, měřit a vlastními výpočty zjišťovat, co se vyplácí a za jakých podmínek.
■ více informací

Ekologicky šetrná škola
Chcete posunout vaši ekoškolu o krok dál? Účinně motivovat ekotým? Získat inspiraci pro ekologicky šetrná opatření? Přijďte na pobytový program do modelového ekologicky šetrného domu!

Aktuality

04.03.2022
Příměstské tábory 2022
Letos opět pořádáme příměstské tábory na Kaprálově mlýně a v blízkém okolí.

01.02.2021
Karpatský horoklub
Naučíme Tě létat po horách ve dvou vikendovkách a na dvou expedicích.

04.07.2020
Vydáváme Karpatské hry v anolčtině
a moc si přejeme, abyste byli u toho.

19.06.2020
Vešletrh ekologické výchovy 2020
Čtyřdenní celostátní setkání pedagogů, tvůrců a lektorů ekologických programů.

50 věcí, které by dítě mělo zažít do 12 let věku - skaut.cz

Britská organizace The National Trust for Places of Historic Interest or Natural Beauty

Vylézt na strom

Skutálet se z velkého kopce

Stanovat v přírodě

Postavit si přístřešek

Házet žabky

Běhat venku v dešti

Pouštět draka

Chytit rybu do sítě

Chytání akvariálních rybek se nepočítá!

Utrhnout jablko přímo ze stromu a sníst

Hrát kaštiny nebo třeba cvrknat kuličky

Vyrazit na dlouhou cestu na kole

Vyznačit ostatním dětem trasu klacíky

Udělat bábovičku z bahna nebo písku

Udělat hráz na potoce

Hrát si ve sněhu

Uvít věnec ze sedmikrásek

Uspořádat šnečí závod

Namalovat něco opravdu “divokého”

Hrát Púovy klacíky

Pamatujete Medvídka Púa? A pamatujete Púovy klacíky? Dva hráči vhodí vlastní klacík z mostu do řeky a ten, čí klacík vyplave na hladinu dřívě, je vítěz.

Příklady organizací zabývajících se environmentální výchovou
(zaměřeno na Brno)

www.lipka.cz (kroužky, tábory, programy,...)

www.rezekvitek.cz (podklady, výukové materiály, udržování chráněných území,..)

brontosaurus.cz (pořádání dobrovolnických akcí,...)

www.veronica.cz (výzkumná a vzdělávací činnost pro veřejnost,...)

...různá ekologická místní centra

Díky za pozornost

Ještě nespíte?

